

4. Перепечина И. О. Криминалистическая и экспертная дидактика в условиях применения сложных инновационных судебно-экспертных технологий. *Вестник Академии экономической безопасности МВД России*. 2015 № 2. С. 16–19.

УДК 340.691

*Гаркуша А. Г., канд. юрид. наук, ст. викладач
Дніпропетровського університету внутрішніх справ,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3299-8405>,
e-mail: alinagarkusha@ua*

*Фрунза Н. О., курсант Дніпропетровського університету
внутрішніх справ,
e-mail: frunza.ua@gmail.com*

ПЕРЕДУМОВИ РЕФОРМУВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасні реалії, зважаючи на політичну ситуацію та економічний стан України, потребують підвищення ефективності боротьби зі злочинністю, у тому числі, й у покращення показників судово-експертної роботи. Дана необхідність виникла також з причини Євроінтеграції, що полягає у підвищенні загальних стандартів, вдосконаленні правового регулювання, розширенні кола вирішуваних експертних завдань, підвищенні достовірності та обґрунтованості експертних висновків, удосконалення методології судово-експертних досліджень, розробки експертних методик відповідно до міжнародних стандартів, що даватиме змогу експертно-судовим кадрам реалізовувати свою діяльність на високому рівні.

Для наближення до європейського рівня, що є взірцем у правовому регулюванні та високим показником ефективності роботи правоохоронних органів, Україні варто дещо реформувати відповідну систему у окремих аспектах, переглянувши законодавство виявити прогалини, недоопрацьовані моменти та проблеми, з якими зіштовхуються працівники даних структур у практичних реаліях.

Покращення умов для плідної праці судових експертів є запорукою ефективної боротьби правоохоронних органів зі злочинністю з боку держави, що є гарантом забезпечення стабільного існування та розвитку суспільства, в чому і полягає актуальність дослідження перспектив розвитку судово-експертної діяльності.

Експертна діяльність у різноманітних проявах завжди посідала гідне місце у працях багатьох вчених, серед яких: Т. В. Аверьянов, І. А. Алієв, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, А. І. Вінберг, А. В. Дулов, О. О. Ейсман, Ю. Г. Корухов, В. М. Куйбіцький, Н. Т. Малаховський, І. Я. Фрідман, О. Р. Россинська, О. Р. Шляхов. Проте, з часом, незважаючи на розвиток науки, залишаються актуальними питання, також пов'язані із визначенням поняття та змістом судово-експертної діяльності.

На думку Т. В. Аверьянової, Р. С. Белкіна, Ю. Г. Корухова, та О. Р. Россинської, судово-експертна діяльність – є системою дій і пов'язаних з ними правовідносин, які реалізуються в процесі судочинства уповноваженими органами і особами з призначення, організації і проведення судових експертиз [1, с. 440].

На даний момент у діяльності судових експертів залишаються неврегульованими також питання розбалансованості системи та хаотичності через певну незгодженість в законодавстві.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку судової експертології як науки та тривалих спірних моментів в наукових колах криміналістики і судової експертизи щодо єдиного визначення та конкретизації понять, які вживаються у даній галузі, існує нагальна потреба в однозначному термінологічному визначенні понятійного апарату Закону України «Про судову експертизу».

У відповідності до цього, треба зазначити, що обов'язки судового експерта, що характеризують його процесуальний статус, як учасника відповідного процесу, так і правовий статус експерта як працівника державної спеціалізованої установи судових експертиз та професійного судового експерта, що не є працівником такої установи, потребують систематизації та конкретизації у своєму контексті.

Слід зазначити, що професія судового експерта є унікальною за своїм змістом. З одного боку, його професійний статус полягає у проведенні із застосуванням своїх спеціальних знань (з практично необмеженого кола питань – науки, техніки, ремесла тощо) науково обґрунтованого дослідження для встановлення фактів, що мають доказове значення під час

розслідування та розгляду справ у судах, з іншого – він набуває статусу процесуальної особи під час надання висновку експерта і Таким чином, у своїй професійній діяльності поєднує статус фахівця з відповідної галузі знань, науковця та процесуальної особи. Судовий експерт, у першу чергу, повинен бути незалежним від органів дізнання, досудового розслідування, суду та інших учасників процесу. Тому незалежність судового експерта має забезпечуватись державою шляхом створенням необхідних умов для його діяльності та належним матеріальним і соціальним забезпеченням [2].

В питанні реалізації судмедекспертної діяльності, сьогодні постає невирішеним питання державних та комунальних установ. Тобто підзаконний акт не відповідає вимогам чинного законодавства, де за окремими видами судової експертизи, її можуть проводити лише державні установи [3]. Це означає, що судову експертизу, проведену комунальною установою, можуть визнати незаконною. Якщо врахувати, що експертиза є складовою доказової бази провадження – наслідки такої неузгодженості зрозумілі.

Для проведення реформування законодавства, законодавець повинен вирішити такі задачі: розробити механізм, що дозволить подолати монополію держави на проведення судових експертиз; залучити незалежних експертів для розробки методичного забезпечення проведення судових експертиз; затвердити єдину систему підготовки та атестації судових експертів, без виокремлення, коли державні експерти проходять підготовку в своїх установах, приватні (незалежні) – в Міністерстві юстиції.

Підбиваючи підсумки, необхідно виділити наступне: судово-експертна діяльність у всіх своїх проявах знаходиться в постійному вдосконаленні. Розвиток судової експертизи відбувається як у науковому, так і у практичному аспектах: обміні досвідом, розробці окремих методик. Саме практична складова посідає основне місце у продуктивній діяльності. У даному аспекті можна виділити плідну співпрацю між навчальними закладами МВС, підрозділами Експертної служби МВС України, та іншими структурами. Особливої уваги в цьому контексті посідає міжнародне співробітництво.

Реалізація євроінтеграції матиме сприятливий наслідок для судово-експертної діяльності, позитивно вплине на реформування національного законодавства, сприятиме виробленню нових методик, розробці державних програм що дозволять залучати іноземних спеціалістів для обміну досвідом.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651–VI. Дата оновлення: 05.08.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (дата звернення: 27.02.2019).
2. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Россинская Е. Р. Криминалистика : учеб. для вузов. [3-е изд., перераб и доп.]. М. : Норма, 2008. 992 с.
3. Проблемні питання законодавчого регулювання судово-експертної діяльності. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_42772 (дата звернення: 27.02.2019).
4. Про судову експертизу : закон України від 25.02.1994 № 4038–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 21.02.2019).
5. Про судово-експертну діяльність в Україні : проект Закону України. URL : <http://www.minjust.gov.ua> (дата звернення: 27.02.2019).

УДК 343.148 (477)

*Канюка І. М., канд. юрид. наук, ст. судовий експерт Івано-Франківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру,
e-mail: kaniukaim@gmail.com*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО СТОСУЄТЬСЯ ДОПИТУ ЕКСПЕРТА НА СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Для здійснення ефективного досудового розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень важливе значення має використання спеціальних знань. У умовах зростання рівня професійності здійснення злочинної діяльності правоохоронним органам все частіше стає необхідною допомога спеціалістів при проведенні слідчих (розшукових) дій. Використання спеціальних знань може проявлятися як в наданні консультацій та допомоги, так і в підготовці висновку експерта для вирішення поставлених питань. При написанні висновку експерт використовує спеціальну термінологію, яка не завжди є зрозумілою для слідчого та судді, тому виникають ситуації в необхідності роз'яснення